

Üniversite Öğrencilerinin İlk Yardım Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Assessment of First Aid Knowledge Level of University Students

Selma Altındış¹, Şeyda Tok², Ferhat Gürkan Aslan³, Merve Pilavcı Adıgöl³

Hasan Çetin Ekerbiçer², Mustafa Altındış³

¹ Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü Esentepe Kampusu Sakarya

² Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Sakarya

³ Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Sakarya

Correspondence / Yazışma Adresi:

Ferhat Gürkan ASLAN

Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Sakarya

E-mail: ferhatgurkan33@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received : **23.06.2017**

Kabul Tarihi / Accepted : **06.09.2017**

Özet

- Amaç:** Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde ilk yardım bilgi düzeylerinin ve bunu etkileyen bazı değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.
- Gereç ve Yöntemler:** Evrenini Sakarya Üniversitesinde öğrenim gören ilk yardım dersi almayan meslek yüksekokulu öğrencilerinin oluşturduğu çalışmada öğrencilerden 1167'sine ulaşılmıştır. Araştırmada, demografik özellikleri belirlemeye ve ilk yardım düzeyini ölçmeye yönelik 40 sorudan oluşan anket uygulanarak veri elde edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler (ortalama, ortanca) SPSS 20 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilks testi kullanılarak denetlenmiş, ki kare analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık p 0.05 olarak kabul edilmiştir.
- Bulgular:** Katılımcıların 539'u (%46.1) kadın, 629'u (%53.9) erkek olup yaş ortalaması 20.23 2.48 bulunmuştur. Katılımcıların 158'i (%13.5) daha önce ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kaldığını ancak 87'si (%7.5) ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. İlk yardım anket uygulanarak bilgiye erişim yolu olarak 151 (%12.9) kişinin TV, radyo, internet kullandığı; 146 (%12.5) kişi eğitim/kurstan bilgi aldığı saptanmıştır. Araştırmada bilgi sorularının tamamına doğru yanıt vereni olmadı. Kadınlarla erkekler arasında bugüne kadar ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kalmaları yönünden anlamlı fark saptanmış, kadınların %10.4'ü erkeklerin %16.2'si müdahale yapmak zorunda kalmışlardır (p=0.004). Kadınlarla erkeklerin acil sağlık durumunda aranması gereken numarayı bilme durumları arasında anlamlı fark vardır, erkeklerin yanlış bilme oranı (%3.9) kadınlardan (%2.6) yüksek bulunmuştur (p=0.008).
- Sonuç:** İlk yardım konusunda eğitim almış olmak önemlidir. Bununla birlikte çalışmamızda bu konuda eğitim alanların oranı %12.5 gibi düşük bir oranda saptanmıştır. İlk yardım konusundaki bazı uygulamalar zaman içerisinde değişebildiğinden eğitim almış olan öğrencilerin dahi bilgilerinin güncellenmesi gerekmektedir. (**Sakarya Tıp Dergisi 2017, 7(3):125-130**)
- Anahtar Kelimeler:** İlk yardım; üniversite öğrencisi; bilgi düzeyi

Abstract

- Objective:** The present study aims to assess first aid knowledge level of university students and identify some of the variables that influence first aid knowledge.
- Materials and Methods:** The student's universe is a vocational college student who has studied at Sakarya University and does not receive first aid courses. In the survey, 1167 students were reached. In this cross-sectional study, data collection was performed with a questionnaire comprised of 40 items aimed at assessment of demographical properties and first aid knowledge level. Statistical analyses were carried out with SPSS 20 statistics software, and descriptive statistics (mean, median) were calculated. Normality assessment was made with Shapiro-Wilk test, and the chi-square test was applied. p 0.05 was accepted as statistically significant.
- Results:** Of all study participants, 539 (46.1%) were female and 629 (53.9%) were male. Mean age was 20.23 2.48 years, with a median of 20.0. 158 (13.5%) participants stated that they have encountered an occasion before that they had to apply first aid, but only 87 (7.5%) stated that they had adequate knowledge on first aid. As means of access to knowledge on first aid, 151 (12.9%) subjects used television, radio, and internet; and 146 (12.5%) subjects acquired knowledge from a training course. 30 subjects (2.6%) did not know the correct emergency call number. None of the subjects could answer all first aid knowledge questions correctly. (**Sakarya Med J 2017, 7(3):125-130**)
- Conclusion:** It is important to be trained in first aid. However, only 12.5% of participants had prior training on first aid in our study. Even the knowledge of students who have been trained before should be updated, since some first aid applications can be modified over time.
- Keywords:** First aid, University Students, Knowledge level

Giriş

İlk yardım, herhangi bir kaza ya da yaşamın tehlikeye düştüğü hallerde, durumun daha kötüye gitmesini ya da hastanın hayatının tehlikeye girmesini önlemek amacıyla, tıbbi malzeme olmaksızın yapılan uygulamalardır.¹ Bu kapsamda ilk yardımın amaçları; yaşamın devamının sağlanması, durumun kötüye gitmesinin önlenmesi ve iyileşmeyi kolaylaştırma olarak sıralanabilir.² İlyardım herhangi bir durumda herhangi birisi tarafından başlatılabilir. Birçok durumda, resmi ilkyardım eğitimi almamış kişiler ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kalmaktadır.³ Oysa, ilk yardım uygulamalarını bilmek, mortalite ve morbiditelerin azaltılması açısından, toplumun tamamını ilgilendiren, önemli bir halk sağlığı sorunudur.⁴

Meydana gelen kazalarda ölümlerin %10'u ilk 5 dakika içerisinde, yarısı ise ilk 30 dakika içerisinde olmaktadır.² Yine yapılan araştırmalarda, meydana gelen ölümlerin %38'inin kaza yerinde yapılan bilinçli ve yeterli ilk yardım uygulamaları sayesinde önlenileceği tespit edilmiştir.⁴ En etkili ilkyardım müdahaleleri ilk 5 dakikada yapılanlardır.⁵ Bu bilgiler ışığında, kişilerin ilk yardım konusunda doğru ve yeterli bilgilere sahip olmalarının ne kadar önemli olduğu görülmektedir.²

İlk yardım bilgilerinin öğrenilmesinde nelerin yapılacağı kadar nelerin yapılmaması gerektiği de öğrenilmelidir.¹ Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Müdürlüğü İlk Yardım Yönetmeliğine göre tüm kurumlarda yirmi kişide bir, riskli işyerlerinde ise on kişiden bir kişinin ilk yardım eğitimi alması zorunlu kılınmıştır. Bu doğrultuda, özellikle meslek yaşamları gereği ilk yardım uygulamaları ile karşılaşma olasılığı yüksek olan ve bu uygulamaları doğru yapması beklenen alanlarda eğitim gören üniversite öğrencilerinin, bu konudaki bilgi ve becerilerinin yeterli ve güncel olması oldukça önemlidir. Bununla birlikte ülkemizde mevcut veriler incelendiğinde üniversitede eğitim gören öğrencilerin ilkyardım uygulayabilecek yeterli ve güncel bilgi ve beceriye sahip olup olmadığı konusunda sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir.⁶ Bu çalışma, özellikle meslek yüksek okulu öğrencilerinin ilk yardım konusunda bilgi düzeylerini belirlemek, mevcut durumu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Gereç Yöntem

Sakarya Üniversitesi girişimsel olmayan etik kurulundan alınan on-

ayn ardından çalışma 15-30 Mart 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Kesitsel tipteki araştırmanın evrenini Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim görüp ilk yardım dersi almayan meslek yüksekokulu öğrencileri olup öğrencilerden 1167'sine ulaşılmış, araştırmada görüşme tekniklerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Anketlerle ilgili gerekli bilgiler verildikten sonra anketler dağıtılmış, doldurulması sağlanmış ve toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcıyla ilgili; doğum tarihi, cinsiyeti, öğrenim gördüğü fakülte/program, sürücü belgesi varlığı, ne zaman alındığı, bugüne kadar ilk yardım müdahalesi yapıp yapmadığı, bu konuda yeterli bilgi sahibi olup olmadığı, ilk yardım konusunda bilgiyi nereden ne zaman aldığı gibi soruları içeren bölümdür.

İkinci bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan ilk yardım ile ilgili 25 sorudan oluşan katılımcı tarafından doğru, yanlış, fikrim yok şeklinde cevaplanması istenen kısımdır. Katılımcılara anketlerle ilgili gerekli bilgiler verilerken anketler dağıtılmış ve cevaplanmasının ardından kontrol edilerek toplanmıştır.

Toplanan veriler bilgisayara kaydedilmiş, tanımlayıcı istatistikleri (ortalama, ortanca, tepe değeri, standart sapma, standart hata, en yüksek, en düşük değer) yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilks testi kullanılarak denetlenmiş, ki kare analizi yapılmıştır. p 0.05 olması durumunda anlamlı farklılığın olduğu kabul edilmiş, veri SPSS 20 istatistik programında analiz edilmiştir.

Bulgular

Toplam 1167 katılımcının 539'u (%46.1) kadın, 629'u (% 53.9) erkek olup yaş ortalaması 20.23 2.48 ss, ortancası 20.0 bulunmuştur. En çok katılımcının olduğu ilk iki bölüm laboratuvar teknolojileri (165 öğrenci, %14.1) vematik programı (108 öğrenci, %9.3) olarak belirlenmiştir. Sürücü belgesi olan 392 (% 33.6) kişinin % 18.9'unun 1 yıl ve daha az süredir belgesi olduğu saptanmıştır. Katılımcıların 158'i (%13.5) daha önce ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kalmışken ancak 87'si (%7.5) ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmektedir. İlk yardım konusunda bilgiye erişim yolu olarak 151 (%12.9) kişi TV, radyo, internet kullanırken, 146 (%12.5) kişi eğitim/kurstan bilgi aldığını belirtmiştir.

Eğitim alanların eğitim yılı ortancası 2016 olarak bulunmuştur. Acil sağlık durumunda aranması gereken telefon numarasını 30 (%2.6) kişi yanlış bilirken, baygın bir kişiye ilk müdahaleyi 797 (%68,3) kişi doğru bilmıştır. Bilinci kapalı hastaya ilk müdahale sırasını 600 (%51.4) kişi doğru bilirken, kalp masajının yapılacağı yeri 651 (%55.8) kişi yanlış cevaplamıştır. Yetişkinde göğüs kompresyonu-suni solunum oranını 167 (%14.3) kişi doğru bilirken önerilen göğüs bası hızını 848 (%72.7) kişi doğru yanıtlamıştır.

Katılımcıların 1060'ı (%90.8) ilk yardım tanımını doğru bilirken, 'burun kanamasında baş arkaya eğilerek 5 dakika burun kanatlarına baskı yapılır' ifadesinin doğru cevabını 447 (%38.3) kişi işaret-

leyebilmiştir. 'Epilepsi nöbeti geçiren kişiye nöbetinin sonlanması için soğan koklatılır' ifadesine 312 (%26.7) kişi "doğrudur" diyerek yanlış cevap vermişlerdir. 'Kanamayı durdurmak için ilk olarak kanayan bölge kolonya veya tentürdiyot ile temizlenmelidir' ifadesine 532 (%45.6) kişi yanlış diyerek doğru cevabı verirken; 'asit veya petrol ürünü maddeleri (gaz yağı, benzin...) yanlışlıkla içen bir kişi derhal kusturulmalıdır' ifadesine 209 (%17.9) kişi yanlış diyerek doğru cevap vermiştir. 'Epilepsi nöbeti geçiren bir kişinin çenesi kilitlenmiş ise ağzına çatal, kaşık gibi cisimler konularak açılmaya çalışılmalıdır' ifadesine 367 (%31.4) kişi doğru, 339 (%29.0) kişi fikrim yok diyerek doğru cevabı bilememişlerdir (Tablo 1.)

Tablo 1. Öğrencilerin ilk yardımla ilgili ifadelerle verdikleri yanıtlar.

	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok	Toplam
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)
1 İlk yardım, herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin tıbbi yardımı sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önlemek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçle yapılan ilaçsız uygulamalardır.	1060 (90.8)	24 (2.1)	83 (7.1)	1167 (100)
2 Göze yabancı cisim batması durumunda cisim derhal çıkarılmalıdır.	(90.8)	721 (61.8)	192 (16.5)	1167(100)
3 Kalp durmasına ilk 5 dakikada müdahale edilmelidir	780 (66.8)	88 (7.5)	299 (25.6)	1167 (100)
4 Kanamayı durdurmak için kanamalı bölgenin üzeri temiz bir bezle kapatılarak yaraya baskı uygulanır	1044 (89.5)	52 (4.5)	71(6.1)	1167(100)
5 Burun kanamasında baş arkaya eğilerek 5 dakika burun kanatlarına baskı uygulanır	560(48.0)	447(38.3)	160(13.7)	1167(100)
6 Bayılmış olan bir kişi ilk olarak tokatlanarak ayılmaya çalışılır	233(20.0)	773(66.2)	161(13.8)	1167(100)
7 Epilepsi (sara) nöbeti geçiren kişiye nöbetinin sonlanması için soğan koklatılır.	312(26.7)	372(31.9)	483(41.4)	1167(100)
8 Karın bölgesine yabancı bir cisim saplandığında hemen yabancı cisim bulunduğu bölgeden çıkarılmalı ve kanayan bölgeye basınç yapılmalıdır	301(25.8)	631(54.1)	235(20.1)	1167(100)
9 Kaza sonucu oluşan yanmalarda yanık bölge üzerine hemen ilaç ya da yanık merhemi gibi maddeler sürülmelidir	446(38.2)	470(40.3)	251(21.5)	1167(100)
10 Kanamayı durdurmak için ilk olarak kanayan bölge kolonya veya tentürdiyot ile temizlenmelidir	423(36.2)	532(45.6)	212(18.2)	1167(100)
11 Yaralanma sonucu dışarı çıkan organlar tekrar yerleştirilmeye çalışılmamalıdır, üzerleri temiz bir bez ile örtülmelidir	636(54.5)	274(23.5)	257(22.0)	1167(100)
12 Elektrik çarpması sırasında elektrik çarpan kişi derhal elle tutup çekilir	88(7.5)	958(82.1)	121(10.4)	1167(100)
13 Bayılma durumunda bayılan kişi sırt üstü yatırılıp, ayaklar hafifçe yükseltilir	802(68.7)	129(11.1)	236(20.2)	1167(100)
14 Bilinci kapalı olan bir kişiye kendisine gelmesi için su içirilmelidir	221(18.9)	655(56.1)	291(24.9)	1167(100)
15 İlk yardımın öncelikli amaçlarından birisi hayatı tehlikeye ortadan kaldırmaktır	922(79.0)	96(8.2)	149(12.8)	1167(100)
16 Asit veya petrol ürünü maddeleri (gaz yağı, benzin, ...) yanlışlıkla içen bir kişi derhal kusturulmalıdır	678(58.1)	209(17.9)	280(24.0)	1167(100)
17 Gaz zehirlenmelerinde kazazedinin hemen ortamdan uzaklaştırılıp, açık havaya çıkartılması gerekir	986(84.5)	51(4.4)	130(11.1)	1167(100)
18 Uzun kopmalarında kopan parça doğrudan buz içerisine konulmalıdır	751(64.4)	91(7.8)	325(27.8)	1167(100)
19 Yaralının ilk değerlendirilmesinde önce kanaması olup olmadığına bakılır	827(70.9)	155(13.3)	185(15.9)	1167(100)
20 İlk yardım esnasında kırıldığı anlaşılan kısımlar düzeltilmeye çalışılmalıdır	141(12.1)	842(72.2)	184(15.8)	1167(100)
21 İlk yardımın önceliği ağrıyı azaltmaktır	337(28.9)	563(48.2)	267(22.9)	1167(100)
22 Kaynar suyla oluşan yanmalarda yanan kısım soğuk, temiz ve akan suya tutulur	568(48.7)	288(24.7)	311(26.6)	1167(100)
23 Epilepsi nöbeti geçiren bir kişinin çenesi kilitlenmiş ise ağzına çatal, kaşık gibi cisimler konularak açılmaya çalışılmalıdır	367(31.4)	461(39.5)	339(29.0)	1167(100)
24 Travma sonucu gelişen kırıklarda dışarı çıkmış kemik uçları içeriye doğru itilmelidir	118(10.1)	775(66.4)	274(23.5)	1167(100)
25 Burkulmalarda, burkulmuş organ/uzuv dinlenmeye alınarak soğuk uygulama yapılır	732(62.7)	91(7.8)	344(29.5)	1167(100)

Sürücü belgesi olan 392 (%33.6) kişinin 119'u (%30.4) ilk yardım konusunda hiç bilgi olmadığını söylerken, bu kişilerin ancak 47'si yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmektedir.

İlk yardım konusunda yeterli bilgiye sahibim diyen 87 kişinin 2'si (%2.3) acil durumda aranması gereken telefon numarasını, 22'si (%25.3) baygın kişiye müdahaleyi, 42'si (%48.3) ilk değerlendirmeyi, 43'ü (%49.4) kalp masajı yapılması gereken yeri, 56'sı (%64.4) kalp masajı suni solunum oranını, 25'i (%28.7) bası hızını yanlış bilmıştır.

Bu güne kadar ilk yardım uygulamak zorunda kalan 158 kişinin 39'u (%24.7) bayılmış olan kişi tokatlanarak ayıltılmaya çalışılır derken, 50'si (%31.6) epilepsi nöbeti geçiren kişiye soğan koklatılarak ayıltılmaya çalışılmasının yanlış olduğunu söyleyebilmiştir. Karın bölgesine yabancı cisimle yaralanmada 88 kişi (%55.7) hemen cisim bulunduğu yerden çıkarılmalı ve basınç yapılmalı ifadesini kullanmıştır.

Kadınlarla erkekler arasında bugüne kadar ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kalmaları yönünden anlamlı fark var olup kadınların %10.4'ü erkeklerin %16.2'si bugüne kadar en az bir kere ilk yardım desteği yaptıklarını ifade etmişlerdir ($p=0.004$).

Kadınlarla erkeklerin ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünme yönünden anlamlı farklar var olup kadınların %13.9'u erkeklerin %90.6'sı bilgilerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir ($p=0.006$).

Yine kadınlarla erkeklerin acil sağlık durumunda aranması gereken numarayı bilme durumları arasında anlamlı farklılık var olup erkeklerde yanlış bilme oranı (%3.9) kadınlardan (%2.6) yüksek bulunmuştur ($p=0.008$).

İlk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerle düşünmeyenler arasında, baygın kişiyle karşılaştıklarında ilk yapmaları gerekeni bilmeleri yönünden ($p=0.181$); bilinci kapalı hastanın bilinç değerlendirmesini bilme yönünden ($p=0.952$); kalp masajı yapılan yeri bilme yönünden ($p=0.214$); önerilen göğüs bası hızını bilme açısından ($p=0.740$) anlamlı fark yoktur. İlk yardım

konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerle düşünmeyenler arasında göğüs kompresyon oranını bilme açısından anlamlı fark var olup yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerin %64.4'ü ile düşünmeyenlerin 87.4'ü oranı yanlış bilmişlerdir ($p<0.01$).

Tartışma

Kişinin iradesi dışında aniden gelen bir gücün etkisi ile, öngörülmeyen bir zamanda, can ve mal kaybı ile sonuçlanabilen kötü olay ve bilinen yanlış davranış ve ihmaller veya nedenler zincirinin son halkası kaza olarak adlandırılmaktadır. Bilgisizlik, sorumsuzluk, umursamazlık, ihmal, heyecan, panik, dikkatsizlik ve eğitimsizlik gibi birçok nedene bağlı olarak meydana gelebilir. Alınacak önlemlerle kazalardan korunmak ya da önüne geçmek mümkündür. Kazalar ve kazalara bağlı ölüm oranları ülkeler arasında farklılık göstermekle birlikte, ülkemizde her yıl, trafik ve iş kazaları gibi nedenlerle birçok insanımız hayatını kaybetmekte, yaralanmakta ya da sakat kalmaktadır. Bu durumdan daha üzücü olanı ise kazazedelere yardım etmek istenirken yanlış yapılan ilk yardım uygulamaları nedeniyle zarar verilmesidir. Kazalar sonucunda meydana gelen ölümler ve sakat kalmaların en büyük nedenlerinden birisi müdahale eden bireylerin bilinçli ilk yardım uygulamaları konusundaki eksikliğidir.^{2,7} Kazalar sonucunda ortaya çıkabilen sağlık sorunlarının en aza indirgenmesi için ilk yardım, sağlık alanında eğitim alsın ya da almasın, toplum genelinde bilinmesi ve gerektiğinde yapılması gereken uygulamalardır.¹ İlk yardım sağlayıcı bir kişi, ilk yardım eğitimi almış ve aşağıdakileri yapması gereken kişiler olarak tanımlanır:

- İlk yardım ihtiyacını tanımak, değerlendirmek ve öncelik vermek,
- Uygun yetkinlikleri kullanarak bakım sağlamak,
- Sınırlamaları tanımak ve gerektiğinde ek bakım aramak.³

Bulgularımız, toplumumuzun dinamik kesimini temsil eden üniversite öğrencilerimizden oluşan katılımcılarımızın çok az bir kısmının (%12.5), insan hayatında yaşamsal bir önemi olan ilk yardım konusunda bilgiyi eğitim ya da kurs aracılığıyla almış olduğunu ve çok daha azının (%7.5) ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğuna inandığını ortaya koymuştur. Katılımcıların çoğu, acil sağlık durumunda aranması gereken telefon numarasını, baygın bir kişiye ilk müdahaleyi ve önerilen göğüs bası hızını doğru bilirken; yarıya yakını bilinci kapalı hastaya ilk müdahale sırasını ve kalp masajının yapılacağı yeri doğru bilebilmiş, göğüs kompresyonu-suni solunum oranını bilenler ise oldukça düşük seviyelerde kalmıştır.

Benzer şekilde üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada, acil durumlarda 112 aranması gerektiğini bilenlerin oranı %86.2 çıkmış olup bizim çalışmamızdaki orandan (%97.4) düşüktür. Aynı çalışmada kalp masajının yapılacağı yeri bilenlerin oranı %82.2 olarak tespit edilmiş olup bizim çalışmamızdaki orandan (%44.2) daha yüksek bulunmuştur. Bugüne kadar ilk yardım uygulamak zorunda kalanların; %24.7'sinin bayılmış olan kişi tokatlanarak ayıltılmaya çalışılacağını, %55.7'sinin karın bölgesinden yabancı cisimle yaralanmada cismin hemen bulunduğu yerden çıkarılarak basınç yapılması gerektiğini yanlış olarak bildiği, sadece %31.6'sının epilepsi nöbeti geçiren kişiye soğan koklatılmayacağını söyleyebildiği tespit edilmiştir.

Sürücü belgesi olan kişilerin %30.4'ünün ilk yardım konusunda bilgi almadığını ve ancak 47'sinin yeterli bilgiye sahip olduğunu düşündüğünü belirtmesi sürücü kurslarında verilen ilk yardım eğitiminin ve ciddiyetinin gözden geçirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Kadınlarla erkekler arasında ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünme ($p=0.006$) ve bugüne kadar ilk yardım müdahalesi yapmak zorunda kalmaları yönünden anlamlı fark bulunması ($p=0.004$) kadınların ilk yardım konusunda öz güvenlerinin daha yüksek olduğu ve çevredeki olaylara daha duyarlı yaklaştıkları yönünde yorumlanabilir. Ayrıca, acil sağlık durumunda aranması gereken numarayı erkeklerin yanlış bilme oranı (%3.9) kadınlardan (%2.6) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0.008$).

İlk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerle düşünmeyenler arasında göğüs kompresyon oranını bilme açısından anlamlı fark vardı, yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerin %64.4'ü düşünmeyenlerin ise %87.4'ü oranı yanlış bildi ($p<0.01$). Bununla birlikte, ilk yardım konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerle düşünmeyenler arasında, baygın kişiyle karşılaştıklarında ilk yapmaları gerekeni bilmeleri yönünden ($p=0.181$); bilinci kapalı hastanın bilinç değerlendirmesini bilme yönünden ($p=0.952$); kalp masajı yapılan yeri bilme yönünden ($p=0.214$); önerilen göğüs bası hızını bilme açısından ($p=0.740$) anlamlı fark yoktu. Bu durumlardan bazıları bilgi sahibi olduğunu düşünen katılımcıların bilgilerini güncellememiş olmasından kaynaklanıyor

olabilecektir.

Sonuç

Hastaların, ilk yardım eğitimi ve pratiği olan ilk yardım sağlayıcıları tarafından değerlendirilmesinin hayatta kalımı artırdığı ve semptomların giderilmesine katkıda bulunduğu gösterilmiştir. Yaralanma ve hastalığın önlenmesi, tanınması ve yönetimi için ilk yardım eğitim programları, halk sağlığı kampanyaları ve resmi ilk yardım eğitimleri oldukça önemlidir.^{2,3}

Bu çalışmanın sonuçları bize, toplumun eğitim seviyesi yüksek, dinamik grubu olan üniversite öğrencilerinin ilk yardımı doğru bilme oranının düşük olduğunu göstermektedir.

Çalışmalarda, ilk yardım eğitiminin, ilk yardım becerileri üzerinde olumlu etkiler oluşturacağı gösterilmiştir. Bununla birlikte, yapılan sistematik incelemelerin birçoğunda, bu etkilerin zamanla azaldığı bildirilmiştir. Bir konuda başarıya ulaşmak isteniyorsa bu konuda yapılacak en önemli girişim planlı ve sürekli eğitimidir.^{2,8,9} Özellikle eğitim kurumlarında uygulamaya dayalı ilk yardım eğitimleri verilmesine olan ihtiyaç açık bir şekilde görülmektedir. Bu nedenle ilk yardım bilgi ve becerilerinin daha üst seviyelere çıkarılması için, hedef grubun düzeyine uygun olarak ilk yardım eğitimlerinin planlanması, gerektiğinde müfredatlara eklenmesi ve sürekli bir şekilde güncellenmesi doğru olacaktır.

Kaynaklar

1. Büyükkayacı Duman N, Koçak C, Sözen C. Üniversite öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2013; 1: 57-70.
2. Aytaç Ş, Gürleyen Gök M, Özkan S. Bir işçi sağlığı ve güvenliği uygulaması olan temel ilk yardım eğitiminin incelenmesi. GMJ. 2016; 27: 53-57.
3. Zideman DA, de Buck EDJ, Singletary EM, Cassan P, Chalkias AF, Evans TR, et al. European resuscitation council guidelines for resuscitation 2015 section 9. First aid. Resuscitation. 2015; 95: 278-287.
4. Singer AJ, Gulla J, Thode HC, Cronin KA. Pediatric first aid knowledge among parents. Pediatr Emerg Care 2004; 20:808-811.
5. Lingard H. The effect of first aid training on Australian construction workers' occupational health and safety motivation and risk control behavior. Journal of Safety Research 2002; 33:209-30.
6. Polat A, Turacı G. Bir polis okulu öğrencilerinin ilkyardım konusundaki bilgi ve tutumları. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD Dergisi. 2003; 2: 27-32.
7. Leung LP, Wong TW, Tong HK, Lo CB, Kan PG. Outof-hospital cardiac arrest in Hong Kong. Prehosp Emerg Care 2001;5:308-311.
8. <http://hbogm.meb.gov.tr/aol/kitaplar/aol/2013/trafik%20veilkyard%C4%B1m2.pdf> (Son erişim: 06.06.2017)
9. Bakar C, Maral I. Mesleki eğitim merkezinde devüzlisede öğrenim gören öğrencilerin ilk yardım bilgi düzeylerinin karşılaştırılması. Türk Tabipleri Birliği Meslek Sağlık ve Güvenlik Dergisi. 2010; 41-47.

